YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
24 päivänä marraskuuta 2004 *

Asiassa T-393/02,

Henkel KGaA, kotipaikka Düsseldorf (Saksa), edustajanaan asianajaja C. Osterrieth, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

sisämarkkinoiden harmonisointivirasto (tavaramerkit ja mallit) (SMHV), asiamiehinään U. Pfleghar ja G. Schneider,

vastaajana,

jossa kantaja on nostanut kanteen SMHV:n neljännen valituslautakunnan 3.10.2002 tekemästä päätöksestä (R 313/2001-4), jossa on kyse valkoisen ja läpinäkyvän pullon muodosta koostuvan kolmiulotteisen merkin rekisteröimisestä,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Legal sekä tuomarit V. Tiili ja M. Vilaras,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 27.12.2002 jätetyn kannekirjelmän,

ottaen huomioon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 24.4.2003 jätetyn vastineen,

ottaen huomioon 10.6.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

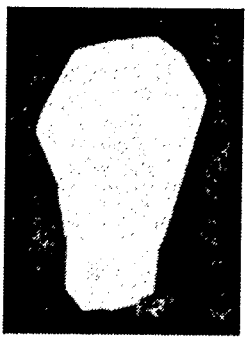
on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1 Kantaja teki 5.5.1999 sisämarkkinoiden harmonisointivirastolle (tavaramerkit ja mallit) (jäljempänä SMHV) yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen yhteisön tavaramerkistä 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna, perusteella.

2 Tavaramerkki, jonka rekisteröintiä haettiin, on alla esitetty kolmiulotteinen merkki:

3 Hakemuslomakkeessa ilmoitetut värit ovat läpinäkyvä ja valkoinen.

4 Tuotteet, joita varten rekisteröintiä haettiin, kuuluvat tavaroiden ja palvelujen kansainvälistä luokitusta tavaramerkkien rekisteröimistä varten koskevaan 15.6.1957 tehtyyn Nizzan sopimukseen, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna, pohjautuvan luokituksen luokkiin 3 ja 20 ja vastaavat seuraavaa kuvausta:

— 3 luokka: "saippuat; valkaisutuotteet ja muut vaatteiden pesussa käytettävät aineet; puhdistus- ja kiillotusaineet; WC:n huuhteluraikasteet; kemikaalit posliinin, kiven, puun, lasin, metallien ja muovien puhdistamiseen"

— 20 luokka: "muoviset säilytysastiat nestemäisille, geelimäisille ja tahnamaisille aineille".

5 Hakemuksen tutkijana toiminut virkamies ilmoitti kantajalle 28.9.2000 päivätyllä kirjeellä, että koska tämän merkiltä puuttuu erottamiskyky asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla, sitä ei kyseistä säännöstä soveltaen voida rekisteröidä. Tutkija totesi, että ylösalaisin asetettu pullo ei ole mitenkään epätavallinen kosmetiikka-alalla.

6 Kantaja kiisti 9.10.2000 päivätyllä kirjeellä, että tämän merkiltä puuttuisi erottamiskyky. Kantajan mukaan kyseessä oleva muoto ja värit yhdessä tekevät merkin erottamiskykyiseksi.

7 Tutkija hylkäsi 23.3.2001 tekemällään päätöksellä hakemuksen asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella.

8 Kantaja teki asetuksen N:o 40/94 59 artiklan perusteella 28.3.2001 valituksen SMHV:lle tutkijan päätöksestä.

9 SMHV:n neljäs valituslautakunta hylkäsi valituksen 3.10.2002 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös). Sen mukaan hakemuksen kohteena oleva tavaramerkki ei ole itsessään erottamiskykyinen asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Pääasiallisesti valituslautakunta katsoi, että hakemuksen kohteena oleva tavaramerkki koostuu muodosta ja väristä, jotka ovat yleisiä puhdistusaineiden pakkauksille ja joiden yhdistelmältä puuttuu täysin erottamiskyky. Valituslautakunnan mukaan mikään hakemuksen kohteena olevan merkin ominaisuus ei ole itsessään erottamiskykyinen ja näin ollen on epätodennäköistä, että keskivertokuluttaja, joka kiinnittää vähän huomiota pesuaineiden pakkausten muotoon ja väriin, mieltäisi nämä ominaisuudet kaupallisen alkuperän osoittajiksi.

Asianosaisten vaatimukset

10 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa SMHV:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

11 SMHV vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

12 Kantaja esittää kanteensa tueksi yhden ainoan kanneperusteen, joka perustuu asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan virheelliseen soveltamiseen.

Asianosaisten lausumat

13 Kantaja riitauttaa valituslautakunnan näkemyksen, jonka mukaan hakemuksen kohteena olevalta tavaramerkiltä puuttuu erottamiskyky. Tavaramerkillä olisi konkreettinen erottamiskyky silloin kun yleisö ymmärtää sen keinoksi erottaa yrityksen tavarat tai palvelut toisten yritysten tavaroista tai palveluista. Erottamiskyky täytyy todeta niiden tavaroiden tai palvelujen suhteen, joille rekisteröintiä haetaan (ks. vastaavasti asia T-163/98, Procter & Gamble v. SMHV (BABY-DRY), tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. II-2383, 21 kohta).

14 Nestemäisessä muodossa kuluttajille tarjottavien tuotteiden valmistajilla on kantajan mukaan pakkausten — käsillä olevassa tapauksessa pullon muodossa olevan pakkauksen — suunnitteluvaiheessa suuri määrä eri vaihtoehtoja. Yleisö on tästä tietoinen ja tietää myös, että valmistajat ovat kehittäneet pakkauksesta tuotteen alkuperän osoittajan ja käyttävät sitä alkuperän ilmaisemiseen. Kantaja mainitsee Coca-Cola-pullon, jonka se olettaa olevan hyvin tunnettu koko maailmassa, esimerkkinä siitä, että erityisesti pullon muoto voi osoittaa tuotteen alkuperän.

15 Kyseessä olevan muodon osalta kantaja esittää toimittamiinsa esimerkkeihin viitaten, että pakkauksen muodossa on suuri määrä erityispiirteitä, jotka erottavat sen selvästi muista, samantyyppisille tuotteille käytettävistä pakkauksista. Kantaja kuvailee tavaramerkkiä, jolle se hakee rekisteröintiä, erityisen litteäksi pulloksi, jonka muoto muistuttaa suoraan edestä katsottuna leijan geometrista perusmuotoa — eli siis perusmuotoa, jossa kaksi erikokoista kolmiota on yhdistetty yhteisellä pohjalla —, mutta jonka ylä- ja alakärjet ovat kuitenkin litteät. Kantajan mukaan ylempi kolmio — jollei sitä olisi typistetty — muodostaa lähes tasasivuisen kolmion, kun taas alempi kolmio esittää tasakylkistä kolmiota. Pullo on varustettu korkilla.

16 Kantajan kuvauksen mukaan korkki, jonka materiaalina on "ei-läpinäkyvä muovi", muodostuu pääosin kuusitahokkaan muotoisesta perusosasta, jonka sivusärmien pituus on etupuolen särmien pituuteen nähden noin suhteessa 1:2. Korkissa, jonka korkeus on noin 20 prosenttia pullon kokonaiskorkeudesta, on etu- ja takapuolella V-kirjaimen muotoinen profiili, joka on koholla ja yhtyy pullon säiliöosan sivusärmiin. Korkin yläpuolella on pullon ohut säiliöosa, jonka materiaali on läpinäkyvää, maitomaista muovia. Sen yläosassa yläkärki on litteä, luoden näin neliöpinnan ja etu- ja takapuolille kevyesti kaarevan pinnan. Pullon säiliöosan suurin syvyys vastaa olennaiselta osin korkin sivusärmien pituutta.

17 Kantaja korostaa lisäksi, että kyseinen pakkaus muodostaa tahallisen kontrastin tämäntyyppisten pakkausten perinteisten muotojen kanssa. Kantajan mukaan pakkausta luonnehtii suuri määrä kulmia, särmiä ja pintoja, jotka antavat sille kristallin ulkomuodon, jota vielä vahvistaa valkoinen, maitomainen väri. Pakkauksen muoto perustuu tahalliseen terävyyteen ja aggressiivisuuteen, millä kantajan mukaan korostetaan tässä kyseiselle pakkaukselle ajateltua käyttötarkoitusta, WC:n puhdistusaineen täyttöpakkausta. Kantaja väittää, että toisin kuin muissa pakkauksissa, tämän korkki on integroitu kokonaisvaikutelmaan siten, että pakkaus herättää näin monoliittisen vaikutelman. Lopuksi kantaja toteaa, että pakkaus eroaa tunnetuista muodoista sillä, että se on erityisen litteä.

18 Kantaja muistuttaa, että sen tavaramerkki on saanut kansainvälisen rekisteröinnin Madridissa 27.6.1989 allekirjoitettua tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Madridin sopimukseen liittyvää pöytäkirjaa soveltaen. Euroopan yhteisön yksitoista jäsenvaltiota, eli Belgian kuningaskunta, Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Italian tasavalta, Luxemburgin suurherttuakunta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Portugalin tasavalta ja Suomen tasavalta eivät ole vastustaneet rekisteröimistä. Tanskan kuningaskunta vetosi ensin hylkäysperusteeseen mutta Tanskan tavaramerkkiviran-

omainen hyväksyi lopulta tavaramerkin rekisteröinnin väittäen seuraavansa SMHV:n kolmiulotteisia tavaramerkkejä koskevaa käytäntöä. Kantaja lisää, että kyseinen tavaramerkki on saanut kansallisen tavaramerkkirekisteröinnin Sveitsissä.

19 SMHV väittää valituslautakunnan katsoneen perustellusti, että kyseessä olevalta kolmiulotteiselta merkiltä puuttuu erottamiskyky.

20 Jotta pakkaus voi olla tavaramerkki, sen on oltava omiaan synnyttämään kuluttajien keskuudessa vaikutelman tuotteen alkuperän yksilöimisestä ja vaikuttamaan täten kuluttajan ostopäätökseen, koska ainoastaan tällöin tuotteen pakkaus voi taata sen, että tavaralla on tietty alkuperä, eli että kaikki tavarat tai palvelut, joissa sitä käytetään, on tuotettu yhden ja saman yrityksen valvonnassa (asia C-39/97, Canon, tuomio 29.9.1998, Kok. 1998, s. I-5507, 28 kohta).

21 SMHV tuo erityisesti esille, että kuluttaja ymmärtää niiden tuotteiden pakkauksen, joita ei voida saattaa markkinoille ilman pakkausta, pelkästään tuotetta suojaavaksi pakkaukseksi. Silloin kun on kyse massatuotteista, kuten nyt esillä olevassa tapauksessa, kuluttaja ei yhdistä tuotteen muotoa tai pakkausta tuotteen kaupalliseen alkuperään. Kuluttaja ymmärtää itse tuotteen pakkauksen tuotteen alkuperän osoittajaksi vain, jos pakkaus on omiaan kiinnittämään kuluttajan huomion — esimerkiksi silloin, kun pakkaus eroaa selvästi kyseisille tuotteille käytettävistä pakkauksista. SMHV viittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-88/00, Mag Instrument vastaan SMHV (taskulampun muoto), 7.2.2002 antamaan tuomioon (Kok. 2002, s. II-467, 37 kohta), jossa todetaan, että jos kohdekuluttaja on tottunut näkemään nyt kyseessä olevien muotojen kaltaisia pakkauksia, joiden ulkoasut poikkeavat huomattavasti toisistaan, on todettava, että nämä muodot ovat pikemminkin muunnelmia tavanomaisista muodoista kuin sellaisia muotoja, jotka kykenisivät osoittamaan tuotteiden kaupallisen alkuperän.

22 Näin ollen SMHV:n mukaan on määritettävä, minkä vaikutelman kohdeyleisö saa pakkauksesta. Täytyy siis ottaa huomioon tavanomaisesti valistuneen ja kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset (asia C-210/96, Gut Springenheide ja Tusky, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. I-4657, 31 kohta).

23 SMHV väittää myös, että valituslautakunta on arvioinut oikein sen, miten kohdeyleisö ymmärtää merkin. Vaikka kyseessä olevan pakkauksen ulkoasussa onkin joitain erityispiirteitä, kuten sen muoto ja sen värit, jotka erottavat sen samantyyppisille tuotteille markkinoilla tavallisesti käytetyistä pakkauksista, tämä ei riitä siihen, että sen katsottaisiin olevan erottamiskykyinen eli että se täyttäisi sen edellytyksen, että kuluttaja ymmärtää sen tuotteen alkuperän osoittajana.

24 Värien mahdollisen omaleimaisuuden osalta SMHV väittää yleisen elämänkokemuksen osoittavan, että valkoisen korkin tai läpinäkyvän säiliöosan valinta on yleistä kyseessä olevalla alalla. Valittuja värejä ei voida pitää epätavallisina. SMHV:n mukaan läpinäkyvän säiliöosan valintaa ei voida pitää värin valintana sanan varsinaisessa merkityksessä. Pakkaus jää itse asiassa toissijaiseksi, kun kuluttaja havaitsee suoraan säiliöosan sisältämän aineen ja sen värin.

25 Sen kantajan väitteen osalta, jonka mukaan kyseessä olevan pakkauksen muoto erottuu selvästi muiden WC:n puhdistusaineiden pakkausten muodoista, SMHV korostaa, että kantaja on hakenut rekisteröintiä luokkiin 3 ja 20 kuuluville eri tuotteille, joiden luettelo on laaja ja pitää sisällään pakkaukset myös hammastahnoille, kosmetiikkatuotteille — esimerkiksi suihkugeeleille — tai astianpesuaineille, joiden pakkauksissa kyseessä oleva muoto on yleisesti käytössä. Vaikka kantaja ajatteleekin käyttää tavaramerkkihakemuksen kohteena olevaa muotoa vain WC:n puhdistusaineille, SMHV väittää, että sen on arvioitava muodon, jolle tavaramerk-

kirekisteröintiä on haettu, erottamiskykyä suhteessa kaikkiin niihin tuotteisiin, jotka yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus kattaa.

26 SMHV myöntää olevan mahdollista, että tietty määrä markkinoilla esillä olevia pakkauksia on muodoltaan erilaisia kuin rekisteröimishakemuksen kohteena olevan merkin muoto. Tämä ei kuitenkaan mitenkään tarkoita, että kyseessä oleva merkki olisi itsessään erottamiskykyinen. SMHV:n mukaan valitulla muodolla täytyy olla niin erityiset ominaisuudet, että se vetää kuluttajan huomion puoleensa, mikä tarkoittaa, että sen täytyy erottua selvästi tavallisista muodoista. Lisäksi se, että pesu- ja puhdistusaineille tarkoitetut pakkaukset voivat seistä ylösalaisin, ei ole niin erityinen ominaisuus, että se kykenisi houkuttamaan kuluttajan huomion puoleensa; päinvastoin, tämä on suhteellisen laajasti levinnyt pakkaustapa esimerkiksi hammastahnatuubeille. Esillä olevassa tapauksessa SMHV tuo esille, että kuluttaja ei voi päätellä pesu- ja puhdistusaineille valitusta pakkaustavasta, että kyse on tuotteiden kaupallisen alkuperän osoittamisesta. SMHV väittää näin ollen, ettei edes pakkauksen osien yhdistelmä voi johtaa kuluttajaa ymmärtämään muotoa, jolle tavaramerkkirekisteröintiä on haettu, muuksi kuin pelkäksi pakkaukseksi; kuluttaja ei kaiken kaikkiaan havaitse tuotteiden kaupallista alkuperää.

27 Näin ollen SMHV päättelee, että hakemuksen kohteena olevalta tavaramerkiltä puuttuu kaikista näkökulmista katsottuna se vähimmäiserottamiskyky, joka vaaditaan merkin rekisteröimiseksi.

28 Lisäksi aikaisempien kansallisten rekisteröintien osalta SMHV myöntää olevan toivottavaa, että jäsenvaltioiden ja SMHV:n käytännöt olisivat sopusoinnussa, mutta että kansalliset viranomaiset eivät ole oikeudellisesti sidottuja SMHV:n päätöksiin ja toisin päin. Täten aikaisemmin jäsenvaltioissa suoritetut rekisteröinnit ovat seikka, joka voidaan ainoastaan ottaa huomioon yhteisön tavaramerkkiä rekisteröitäessä, ilman että se olisi ratkaiseva (asia T-331/99, Mitsubishi HiTec Paper Bielefeld v. SMHV (Giroform), tuomio 31.1.2001, Kok. 2001, s. II-433, 26 kohta).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

29 Asetuksen N:o 40/94 4 artiklan mukaan yhteisön tavaramerkkinä voi olla tavaroiden tai niiden päällyksen muoto, jos sellaisella merkillä voidaan erottaa yrityksen tavarat tai palvelut muiden yritysten tavaroista tai palveluista. Lisäksi kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan tavaramerkkejä, joilta puuttuu erottamiskyky, ei rekisteröidä.

30 Ensiksi on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut tavaramerkit ovat erityisesti niitä tavaramerkkejä, joita kohdeyleisön mielestä käytetään tavanomaisesti elinkeinotoiminnassa esittämään kyseisiä tavaroita tai palveluja tai joiden osalta on ainakin olemassa konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voidaan päätellä, että niitä voidaan käyttää tällä tavoin (yhdistetyt asiat T-79/01 ja T-86/01, Bosch v. SMHV (Kit Pro ja Kit Super Pro), tuomio 20.11.2002, Kok. 2002, s. II-4881, 19 kohta ja asia T-305/02, Nestlé Waters France v. SMHV (pullon muoto), tuomio 3.12.2003, Kok. 2003, s. II-5207, 28 kohta). Lisäksi tässä säännöksessä tarkoitetut merkit ovat sellaisia merkkejä, jotka eivät kykene täyttämään tavaramerkille asetettua keskeistä tehtävää eli eivät kykene yksilöimään tavaran tai palvelun alkuperää niin, että kuluttaja voi myöhempiä hankintoja tehdessään hankkia lisää kyseisellä tavaramerkillä varustettuja tavaroita tai palveluita, jos hän on pitänyt niitä hyvinä, tai valita jonkin toisen tavaran tai palvelun, jos hän ei ole tyytyväinen niihin (asia T-79/00, Rewe-Zentral v. SMHV (LITE), tuomio 27.2.2002, Kok. 2002, s. II-705, 26 kohta; em. Kit Pro ja Kit Super Pro -tapaus, tuomion 19 kohta; yhdistetyt asiat T-324/01 ja T-110/02, Axions ja Belce v. SMHV (ruskean sikarin muoto ja kultaharkon muoto), tuomio 30.4.2003, Kok. 2003, s. II-1897, 29 kohta ja em. pullon muoto -tapaus, tuomion 28 kohta).

31 Lisäksi mitä lähempänä kolmiulotteisen tavaramerkin muoto, jolle rekisteröintiä on haettu, on kyseisen tuotteen todennäköisintä muotoa, sitä varmempaa on, että kyseiseltä muodolta puuttuu erottamiskyky asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan

b alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Sitä vastoin sellaisella tavaramerkillä, joka poikkeaa merkittävästi yleisestä käytännöstä tai toimialalla vallitsevasta tavasta ja joka tästä syystä täyttää keskeisen tehtävänsä alkuperän osoittajana, on erottamiskyky (asia C-218/01, Henkel, tuomio 12.2.2004, Kok. 2004, s. I-1725, 49 kohta ja yhdistetyt asiat C-456/01 P ja C-457/01 P, Henkel v. SMHV, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5089, 39 kohta).

32 Tavaramerkin erottamiskykyä on arvioitava ensinnäkin suhteessa niihin tavaroihin tai palveluihin, joita varten rekisteröintiä on haettu, ja toiseksi ottaen huomioon se, millä tavalla tavaramerkki ymmärretään kohdeyleisön joukossa (em. LITE -tapaus, tuomion 27 kohta ja em. Kit Pro ja Kit Super Pro -tapaus, tuomion 20 kohta).

33 On todettava, että tavarat, joita varten tavaramerkin rekisteröintiä on haettu, ovat kaikille kuluttajille suunnattuja päivittäistavaroita. Hakemuksen kohteena olevan tavaramerkin erottamiskykyä on siis tutkittava ottaen huomioon tavanomaisesti valistuneen sekä kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset (asia C-342/97, Lloyd Schuhfabrik Meyer, tuomio 22.6.1999, Kok. 1999, s. I-3819, 26 kohta).

34 On myös muistutettava, että siihen, miten asianomainen kohdeyleisö ymmärtää tavaramerkit, vaikuttaa tämän tarkkaavaisuusaste, joka voi vaihdella kyseisten tavaroiden tai palvelujen tyypin mukaan (ks. analogisesti em. asia Lloyd Schuhfabrik Meyer, tuomion 26 kohta). On yleisesti tunnettu tosiasia, että kaikkien pesu- ja puhdistusaineiden markkinoilla, joilla vallitsee voimakas kilpailu, toimivien yritysten on teknisistä syistä pakattava kyseiset tuotteet niiden markkinoimiseksi sekä varustettava ne tarvittavin etiketein. Näissä olosuhteissa yrityksillä on vahva pyrkimys tehdä tuotteistaan, erityisesti niiden ulkonäön ja pakkauksen muodon avulla, tunnistettavia suhteessa kilpailijoiden tuotteisiin, jotta kuluttajat kiin-

nittäisivät huomiota niihin. Vaikuttaa näin ollen siltä, että keskivertokuluttaja on täysin kykeneväinen ymmärtämään kyseessä olevien tuotteiden pakkauksen muodon niiden kaupallisen alkuperän osoittajaksi, mikäli tämän muodon ominaisuudet riittävät hänen huomionsa kiinnittämiseen (ks. vastaavasti em. pullon muoto -tapaus, tuomion 34 kohta).

35 Lisäksi on todettava, että asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ei tehdä eroa eri tavaramerkkiryhmien välillä. Itse tuotteiden muodosta tai kyseisten tuotteiden pakkausten muodosta muodostuvien kolmiulotteisten tavaramerkkien erottamiskykyä arvioitaessa ei näin ollen ole syytä soveltaa arviointiperusteita, jotka ovat ankarampia kuin muihin tavaramerkkiryhmiin sovellettavat arviointiperusteet (ks. vastaavasti em. pullon muoto -tapaus, tuomion 35 kohta).

36 Valituslautakunta päätyy riidanalaisessa päätöksessä siihen, että hakemuksen kohteena olevalta tavaramerkiltä puuttuu erottamiskyky, koska se katsoo, että "kyseessä oleva merkki muodostuu pääosin pakkauksesta, jonka muoto tuo mieleen ylösalaisin olevan päärynän siinä mielessä, että toinen pää on leveämpi ja toinen pää kaventuu, ja jonka sivut ovat kaiken kaikkiaan litteät". Valituslautakunta toteaa myös, että "millään näistä ominaisuuksista ei ole erottamiskykyä, tarkasteltiin niitä sitten erikseen tai yhdessä toistensa kanssa", että "kyseistä muotoa ei siten voida pitää itsessään erottamiskykyisenä", että "ei litteät sivut, eivätkä litteät ala- ja yläosa muuta merkittävästi muodon tuottamaa kokonaisvaikutelmaa", ja että "on epätodennäköistä, että kuluttaja kiinnittäisi huomiota näihin ominaisuuksiin ja ymmärtäisi niiden osoittavan hänelle tietyn kaupallisen alkuperän". Kyseiselle muodolle ilmoitetun värien yhdistelmän osalta valituslautakunta toteaa, että se ei myöskään lisää tavaramerkin erottamiskykyä. Näin ollen valituslautakunta arvioi, että "näiden kolmiulotteisten ominaisuuksien ja värien, jotka eivät ole erottamiskykyisiä, yhdistelmästä ei voi olla tuloksena merkkiä, jolla olisi vähimmäiserottamiskyky".

37 On muistutettava, että sen tutkimiseksi, voiko kohdeyleisö ymmärtää kyseisen pullon muodon tuotteen alkuperän osoittajaksi, on tarkasteltava tämän pullon ulkoasusta saatavaa kokonaisvaikutelmaa (ks. vastaavasti asia C-251/95, SABEL, tuomio 11.11.1997, Kok. 1997, s. I-6191, 23 kohta ja em. pullon muoto -tapaus, tuomion 39 kohta).

38 Esillä olevassa tapauksessa hakemuksen kohteena oleva tavaramerkki koostuu valkoisen ja läpinäkyvän pullon muodosta. Kyseessä on muovinen pakkaus, joka muodostuu läpinäkyvästä säiliöosasta ja valkoisesta korkista. Korkissa on etu- ja takapuolella V-kirjaimen muotoinen profiili, joka on koholla edestä ja yhtyy säiliöosan sivusärmiin. Pakkaus esitetään korkillaan seisten.

39 Eri osien tutkinnan osalta on muistutettava, että merkki, joka muodostuu sellaisten osien yhdistelmästä, joilta kaikilta puuttuu erottamiskyky, voi olla erottamiskykyinen edellyttäen, että konkreettiset seikat, kuten muun muassa tapa, jolla eri osat on yhdistetty, osoittavat, että se on enemmän kuin pelkkä sen muodostavien osien summa (ks. vastaavasti em. Kit Pro ja Kit Super Pro -tapaus, tuomion 29 kohta ja em. pullon muoto -tapaus, tuomion 40 kohta).

40 Erityisesti kyseisen muodon osalta on todettava, että asianosaisten tässä menettelyssä esittämien asiakirjojen tarkastelun perusteella eri osien yhdistelmä on todella erityinen eikä sitä voida pitää täysin tavanomaisena kaikille kyseisille tuotteille. On nimittäin syytä tuoda esille, että pakkauksessa, jolle rekisteröintiä on haettu, on tiettyjä erityispiirteitä, jotka erottavat sen pesu- ja puhdistusainepakkauksista, joita tavallisesti käytetään markkinoilla. Tähän liittyen on todettava, kuten kantaja tuo esille, että kyseessä oleva pakkaus on erityisen kulmikas ja että kulmat, särmät ja pinnat saavat sen muistuttamaan kristallia. Lisäksi pakkauksesta saa monoliittisen vaikutelman, koska pakkauksen korkki on integroitu pakkauksen muodostamaan kokonaisuuteen. Lopuksi mainittakoon, että pakkaus on erityisen litteä. Tämä

yhdistelmä antaa siis kyseessä olevalle pullolle erityisen ja epätavallisen ulkoasun, joka on omiaan kiinnittämään kohdeyleisön huomion ja jonka avulla kohdeyleisö voi — kun tämän mielenkiinto on herätetty kyseessä olevien tuotteiden pakkauksen muodon osalta — erottaa rekisteröintihakemuksessa tarkoitetut tuotteet niistä, joilla on eri kaupallinen alkuperä.

41 Kun lisäksi otetaan huomioon vastaaville tuotteille käytetyt pakkaukset ja erityisesti kantajan toimittamat esimerkit, on todettava, että pullon valkoinen ja läpinäkyvä ulkomuoto ei kyseenalaista sen merkin erottamiskykyä, jolle rekisteröintiä on haettu.

42 Kaiken kaikkiaan täytyy muistuttaa, että vähimmäiserottamiskyky riittää siihen, että asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua ehdotonta hylkäysperustetta ei voida soveltaa (ks. asia T-34/00, Eurocool Logistik v. SMHV (EUROCOOL), tuomio 27.2.2002, Kok. 2002, s. II-683, 39 kohta ja vastaavasti em. etusäleikkö-tapaus, tuomion 49 kohta). Näin ollen, kuten edellä on todettu, koska hakemuksen kohteena oleva tavaramerkki muodostuu sille tunnusomaisten osien yhdistelmästä, joka erottaa sen muista markkinoilla olevista, kyseisille tuotteille tarkoitetuista muodoista, on katsottava, että hakemuksen kohteena olevalla tavaramerkillä kokonaisuutena arvioiden on vaadittava vähimmäiserottamiskyky.

43 Lisäksi on muistutettava, että yksitoista jäsenvaltiota niistä viidestätoista jäsenvaltiosta, jotka kuuluivat Euroopan yhteisöön rekisteröintihakemuksen jättämisen aikaan, eivät vastustaneet samanlaisen muodon rekisteröintiä kansainväliseksi tavaramerkiksi tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskevan Madridin järjestelmän mukaisesti. Näin ollen yhdessätoista jäsenvaltiossa, eli Belgiassa, Tanskassa, Saksassa, Espanjassa, Ranskassa, Italiassa, Luxemburgissa, Alankomaissa,

Itävallassa, Portugalissa ja Suomessa tavaramerkki nauttii samaa suojaa, kuin jos se olisi rekisteröity suoraan kyseisten jäsenvaltioiden tavaramerkkiviranomaisten toimesta.

44 Valituslautakunta oli tosin oikeassa todetessaan riidanalaisessa päätöksessä, että SMHV:n täytyy suorittaa jokaisessa asiassa itsenäinen harkinta.

45 Tavaramerkkejä koskeva yhteisöjen lainsäädäntö muodostaa nimittäin itsenäisen järjestelmän, joka koostuu sille ominaisesta sääntöjen kokonaisuudesta ja sille ominaisista tavoitteista ja jonka soveltaminen on riippumaton kansallisista järjestelmistä (asia T-32/00, Messe München v. SMHV (electronica), tuomio 5.12.2000, Kok. 2000, s. II-3829, 47 kohta). Näin ollen tutkinnan, joka suoritetaan harkittaessa, onko merkki rekisteröitävissä yhteisön tavaramerkiksi, on perustuttava ainoastaan asian kannalta merkitykselliseen yhteisön lainsäädäntöön. Näin ollen jäsenvaltiossa tai yhteisön ulkopuolisessa maassa tehty päätös, jolla tämä sama merkki on hyväksytty rekisteröitäväksi kansalliseksi tavaramerkiksi, ei sido SMHV:tä eikä asiaa mahdollisesti käsittelevää yhteisöjen lainkäyttöelintä (em. taskulampun muoto -tapaus, tuomion 41 kohta).

46 Kuitenkin aikaisemmin jäsenvaltioissa suoritetut rekisteröinnit ovat seikka, joka voidaan ottaa huomioon yhteisön tavaramerkkiä rekisteröitäessä, ilman että se olisi ratkaiseva (asia T-122/99, Procter & Gamble v. SMHV (saippuan muoto), tuomio 16.2.2000, Kok. 2000, s. II-265, 61 kohta; asia T-24/00, Sunrider v. SMHV (VITALITE), tuomio 31.1.2001, Kok. 2001, s. II-449, 33 kohta ja asia T-337/99, Henkel v. SMHV (punavalkoinen pyöreä tabletti), tuomio 19.9.2001, Kok. 2001, s. II-2597, 58 kohta). Kyseisiä rekisteröintejä voidaan siten käyttää analysoinnin apuna tutkittaessa yhteisön tavaramerkin rekisteröintipyyntöä (asia T-222/02, HERON Robotunits v. SMHV (ROBOTUNITS), tuomio 26.11.2003, Kok. 2003, s. 4995, 52 kohta).

47 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt edellä 40 kohdassa, on todettava, että hakemuksen kohteena oleva kolmiulotteinen tavaramerkki on epätavallinen ja sen avulla voidaan kyseessä olevat tuotteet erottaa niistä tuotteista, joilla on eri kaupallinen alkuperä. Tätä päätelmää vahvistaa kolmiulotteisen tavaramerkin, joka vastaa muodoltaan nyt hakemuksen kohteena olevaa tavaramerkkiä, rekisteröinti kantajan toimesta yhdessätoista jäsenvaltiossa.

48 Edellä esitetystä seuraa — ilman, että on tarpeen lausua muista kantajan esittämistä väitteistä — että valituslautakunta oli väärässä katsoessaan, että hakemuksen kohteena olevalta tavaramerkiltä puuttuu erottamiskyky asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

49 Näin ollen kanneperuste on hyväksyttävä ja riidanalainen päätös kumottava.

Oikeudenkäyntikulut

50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

51 Koska SMHV on hävinnyt asian, se velvoitetaan kantajan vaatimuksesta korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) neljännen valituslautakunnan 3.10.2002 tekemä päätös (asia R 313/2001-4) kumotaan.**

2) **Vastaaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Legal Tiili Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä marraskuuta 2004.

H. Jung

kirjaaja

H. Legal

neljännen jaoston puheenjohtaja